Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca d'en Ramon del Gibert de Baix

Rellinars

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Torrent de l'Esbarzer - Casajoana
Alçada:	341

Coordenades:

Latitud:	41.64919
Longitud:	1.91359
UTM Est (X):	409533
UTM Nord (Y):	4611397

Classificació

Número de fitxa	08179 - 154
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani Popular Modern
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Restaurada
Protecció	Legal
Observacions protecció:	Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08178A001000120000OR
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	ds., 02/03/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada a mà dreta del camí carreter que va de les Ferreres a Casajoana resseguint el torrent de l'Esbarzer per la seva riba dreta. Un cop deixat enrere un revolt costerut del camí, un gorg profund, es veu un corriol a mà dreta senyalitzat amb un post del SL-C 57 013.
Es tracta d'una construcció aïllada, construïda en el que havia estat una feixa planera. És de planta circular d'1,80 m de diàmetre interior. Està feta de pedra irregular, les més grosses s'han emprat en la construcció dels muntants i basament. Té una doble llinda plana. La porta d'accés està orientada al sud, mesura 1,10 m d'alçada per 0,50 m d'amplada màxima. Els murs tenen un gruix de 0,50 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb una llosa de tancament central. A l'exterior, conserva el voladís (que mesura des del terra 1,40 m) i el recobriment de terra amb estrat herbaci i sèdums que la protegeixen de filtracions d'aigua. A l'interior, enfront mateix de la porta hi ha un doble cocó o tinell superposat. L'inferior, mesura 0,40 m d'amplada per 0,30 m d'alçada per 0,30 m de fondo, mentre que el superior fa 0,34 m d'amplada, per 0,20 m d'alçada per 0,30 m de fons. Té una espitllera orientada a l'oest.
En el cocó superior hi ha una Marededéu de Montserrat i un gerret amb flors.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 3318.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrassar el terreny i també en tines.
Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

